

45 Yehuda Halevi Street • Tel Aviv, 65157 • Israel
Tel: 03.620.6947/8/9
Fax: 03.620.6950
contact@sfard.co.il

רחוב יהודה הלוי 45 • תל אביב • 65157
טלפון: 03.620.6947/8/9
פקס: 03.620.6950
contact@sfard.co.il

Michael Sfar, Adv.
Shlomy Zachary, Adv.
Emily Schaeffer, Adv.
Adar Grayevsky, Adv.
Anu Deuelle Luski, Adv.
Noa Amrami, Adv.

מיכאל ספרד, עו"ד
שלומי זכריה, עו"ד
אנוילי שפר, עו"ד
אדר גרייבסקי, עו"ד
אנו דעואל לוסקי, עו"ד
נועה אמרמי, עו"ד

08-07-2014

מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית
אלוף ניצן אלון
באמצעות פקס מס': 02-5305741

היועץ המשפטי לממשלה
עו"ד יהודה וינשטיין
באמצעות פקס מס': 02-6467001

לכבוד
שר הביטחון
ח"כ משה יעלון
באמצעות פקס מס': 03-6976218

-- דחוף --

הנדון: מדיניות השימוש בתקנה 119 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945 להריסות בתים של

משפחות מעורבים בטרור

מרשנו, המוקד להגנת הפרט

שלום רב,

1. אנו פונים אליכם בשמו של מרשנו שבנדון ובנושא הכאוב והחמור של מדיניות מערכת הביטחון בקשר לשימוש בסמכות הקבועה (לכאורה) בתקנה 119 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945 (להלן: "תקנות ההגנה").
2. המדובר בתקנה המסמיכה לכאורה את מפקד כוחות צה"ל להחרים ולהרוס ביתו של חשוד או חשודה במעורבות בפעילות עויינת. נזכיר כי התקנה מנוסחת באופן רחב ביותר ומאפשרת לכאורה אף הריסה של בתי שכנים ובתים אחרים באותו רחוב ואף באותו מקום יישוב, והכל כתגובה לחשד בגין מעורבותו של אדם אחד המתגורר באותו בית / רחוב / מקום יישוב – בפעילות עויינת.
3. כידוע לכם היטב, שאלת החוקיות ולא פחות חשוב מכך - המוסריות - של הפרקטיקה של הריסת בתי חשודים במעורבות בטרור, היא נושא לפולמוס ציבורי ישראלי ובינלאומי שימיו כימי השימוש בסמכות האמורה. הריסת בתי חשודים פוגעת בחפים מפשע בהם בני המשפחה הגרעינית והמורחבת של החשוד, ולעיתים גם בשכנים או בבעלי הנכסים הנהרסים והיא מעין שריד לצדק שבטי, נקמני ונלוז. הטענות על

כך שהריסת בתים מכוח תקנות ההגנה מפרה את המשפט הבינלאומי מלווים את ההתדיינויות בנושא מאז סוף שנות השבעים, ושותפים לה, באופן נדיר, כמעט כל הגופים והמלומדים של המשפט הבינלאומי.

4. למרות הביקורת החריפה והנוקבת, עשתה מדינת ישראל שימוש בסמכות האמורה במאות ואולי יותר מזה מקרים, כלפי תושבי השטחים הכבושים, וזאת בין השנים 1967 ו-1998. אמנם המדינה טענה כי מדובר באקט "הרתעת", אולם אין ההבדל בין "הרתעת" ל"עונש" הוא סמנטי כאשר את ההרתעה מבקשים להשיג על דרך של פגיעה מכוונת בחפים מפשע. מאז שחר ימי ההיסטוריה עשו צבאות שימוש ברברי באמצעים אכזריים לפגיעה בחפים מפשע בעקבות מעשי האחדים וזאת כדי "ללמד לקח" (או בשפתכם "להרתיע") ובכדי להפחיד את חורשי ה"פעילות החבלנית" העתידית מהוצאה לפועל של תכניותיהם (או בשפתך, שר הביטחון, "לצרום בתודעה").

5. מכל מקום, בשנת 1998 שינתה מדינת ישראל את מדיניותה והחליטה להימנע משימוש בסמכות האמורה הקבועה בתקנה 119. אולם לאחר פרוץ האינתיפאדה השנייה, באוקטובר 2000, שבה ישראל לעשות שימוש בכלי של הריסה עונשית של בתי חשודים ועל-פי המידע שאסף מרשנו, במהלכה נהרסו 664 בתים.

6. בפברואר 2005 החליטה המדינה שוב להפסיק את מדיניות הריסת הבתים העונשית וזאת לאחר שמערכת הביטחון עצמה הגיעה למסקנה כי הפרקטיקה אינה יעילה ואולי אף מזיקה למאבק בפיגועים כנגד ישראל וישראלים. שר הביטחון קיבל בכך את המלצת הוועדה הצבאית שמונתה לבחון את הנושא (בראשות האלוף שני). נציין כי ממצגת של דו"ח הוועדה שהתקבלו אצל מרשי בשנת 2008 במסגרת הליך משפטי נאמר כי "צה"ל [...] איננו יכול להלך על סף החוקיות ועל אחת כמה וכמה על סף הלגיטימיות!!!" (כך במקור). עמדתה החדשה של מערכת הביטחון נמסרה לבג"צ במסגרת עתירה שהוגשה ע"י משפחתו של חשוד בביצוע פיגוע שיוצג על-ידי מרשנו.

7. זהו אם-כן הרקע לפנייתנו זו. סמכות דרקונית של ענישה הפוגעת בחפים מפשע, שנעשה בה שימוש נרחב למרות ביקורת מוסרית ומשפטית נוקבת, ושהופסקה לאחר שמערכת הביטחון בעצמה הגיעה למסקנה שאין בה תועלת ושהיא מהלכת "על סף החוקיות" ו"על סף הלגיטימיות".

8. אנו פונים אליכם כעת משום שמאירועים שהתרחשו ודיווחים שפורסמו בשבועות האחרונים עושה רושם שמדינת ישראל החליטה לשנות פעם נוספת את מדיניותה, ולהחזיר לשימוש את הסמכות להרוס בתים כעונש על מעורבות אחד מדייריהם בפיגועים על-פי ההסכמה הקיימת לכאורה בתקנה 119. מסקנתנו זו נובעת מהעובדה שהוצא ובוצע צו הריסה לבית בכפר איזנא שבו התגורר חשוד ברצח השוטר ברוך מזרחי ז"ל, וכן מהדיווח על עבודת מטה להוצאת עשרות צווי הריסה לבתים של חשודים במעורבות בפיגועים או פעילות בחמאס וזאת בעקבות חטיפתם ורציחתם של הנערים גיל-עד שאער, נפתלי פרנקל ואייל יפרח ז"ל (ראו הדיווח בעיתון הארץ: "צה"ל נערך להרוס עשרות בתים בגדה, בהם של רוצחי משפחת פוגל", הארץ 4.7.2014, <http://www.haaretz.co.il/news/politics/.premium-1.2366842>).

9. עמדתנו החד משמעית הינה כי הריסת או איטום של בתים של חשודים במעורבות בפיגועים או של חשודים בנשיאת משרה בארגונים בלתי חוקיים – הינה בלתי חוקית ומהווה הפרה חמורה של המשפט הבינלאומי. עמדתנו זו נסמכת, בין היתר על הטענות הבאות:

א. הריסת הבתים העונשית מהווה עונש קולקטיבי האסור במשפט הבינלאומי ולכן מהווה הפרה חמורה שלו ואף עלול להוות פשע מלחמה;

ב. הריסת בתים של אזרחים מוגנים אסורה על-פי דיני הכיבוש, וגם מסיבה זו מהווה הפרה חמורה של המשפט הבינלאומי ההומניטארי ועלולה להוות פשע מלחמה ;

ג. תקנה 119 לתקנות ההגנה שמכוחה מתיימר המפקד הצבאי להיות בעל סמכות להרוס בתים חשודים בטרור – בוטלה על-ידי הבריטים טרם סיום המנדט וממילא לא אפשרה הריסת בתים על-פי המשפט הירדני שנהג קודם לכיבוש הגדה, ולכן על-פי תקנה 43 לתקנות הנספחות לאמנת האג הרביעית - המחייבת כיבוד של החקיקה הקיימת ערב הכיבוש – לא מאפשרת למפקד הצבאי להרוס בתים.

ד. מטעמי דוקטרינת המידתיות לא ייתכן שהריסת בית של חשוד בטרור שיש לו בני משפחה המתגוררים עימו, יהיה אי-פעם חוקי.

10. בנוסף לאמור נבקש להבהיר שלראייתנו, מאז 2004 כשלאחרונה החליט הצבא להפסיק שימוש בפרקטיקה של הריסת בתים עונשית, חלו התפתחויות במשפט הבינלאומי שחזקו את האיסור על ענישה קולקטיבית ופירשו אותו וגם את העיקרון האוסר פגיעה ברכוש של אזרחים מוגנים. בנוסף, התחזקה המגמה להכיר באמנת ג'נבה הרביעית כמינהגית (ולכן כמחייבת גם במישור הפנימי ולא רק במישור של היחסים הבינלאומיים).

11. לבסוף נבקש עוד לציין, שהיות והפרקטיקה של הריסת בתים עונשית היא **בגדר הפרה חמורה של המשפט ההומניטארי היא מועמדת טבעית להיחשב כפשע מלחמה** ולפיכך נקיטה בה מסכנת משפטית את כל מי שמעורב בה – מי שנותנים את ההוראה או מאשרים לבצעה, מי שמתכננים הוצאתה לפועל ומי שמבצעים אותה.

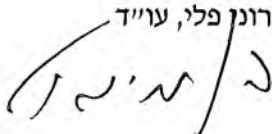
12. מדינת ישראל כפופה הן לעקרונות של מוסר אוניברסלי (עליו נמנה העיקרון האוסר ענישה קולקטיבית ושנוסח במקורותינו כך: "הנפש החטאת היא תמות בן לא-ישא בעון האב ואב לא ישא בעון הבן צדקת הצדיק עליו תהיה ורשעת הרשע עליו תהיה" (יחזקאל, יח, כ [א]), והן לעקרונות המשפט הבינלאומי שתוארו לעיל. שימוש בתקנה 119 מהווה הפרה של שניהם.

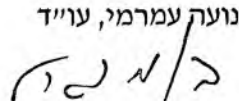
13. לנוכח האמור הרינו להודיעכם כי מרשנו מתכוון להיאבק בשינוי המדיניות ולנקוט בכל האמצעים המשפטיים העומדים לרשותו כדי לכפות אי שימוש בתקנה.

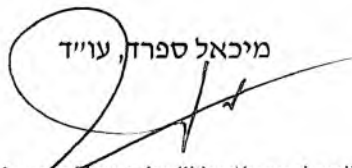
14. לנוכח האמור נבקשכם להודיענו כי אין בכוונת ממשלת ישראל וצה"ל לחדש את מדיניות הריסת הבתים העונשית (הקרויה בפי נציגי המדינה – "הרתעתית").

15. נמתין למענה מכס שבועיים ימים, ועד ליום 22 ביולי, בטרם ננקוט בהליכים כאמור.

בכבוד רב,

רונן פלי, עו"ד

נועה עמרמי, עו"ד

מיכאל ספרד, עו"ד

z:\documents\cases\hamed\house demolitions\house demolition - 1- letter.docx